

به نام خدا

دانشگاه خلیج فارس

معاونت پژوهش و فناوری

آیین نامه مالکیت فکری

دانشگاه خلیج فارس

اسفند ماه ۱۳۹۴

ماده ۱- مقدمه

۱-۱- تجاری سازی دانش به عنوان یکی از ملزومات حرکت دانشگاه به سمت یک دانشگاه کارآفرین به شمار می‌رود. از سویی، همواره در مسیر بهره‌برداری صحیح از دارایی‌های فکری تولید شده در دانشگاه‌ها موانعی وجود دارد که شناسایی و رفع آن‌ها به توسعه تجاری‌سازی دانش و کارآفرینی دانشگاهی می‌انجامد. دانشگاه می‌تواند از طریق واگذاری حق مالکیت فکری در قالب قرارداد واگذاری لایسنس و نیز ایجاد شرکت‌های دانش بنیان، گام بلندی در جهت ارتقای تجاری سازی دانش و نیز اقتصاد دانش بنیان داشته باشد. هدف تولید علم و فناوری است که به عنوان دارایی فکری علاوه بر ارزش معنوی می‌تواند ارزش مادی نیز داشته و ایجاد درآمد نماید. از این رو تدوین آیین نامه مالکیت فکری می‌تواند بستری مناسب جهت دستیابی به اهداف دانشگاه در زمینه تجاری‌سازی دانش باشد.

ماده ۲- تعاریف

۱-۲- دانشگاه: منظور دانشگاه خلیج فارس است.

۲-۲- شرکت دانش بنیان: شرکت یا مؤسسه خصوصی یا تعاونی است که به منظور هم‌افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی که شامل گسترش و کاربرد اختراع و نوآوری هستند و همین طور تجاری‌سازی نتایج تحقیق و توسعه شامل طراحی و تولید کالا و خدمات در حوزه فناوری‌های برتر و با ارزش افزوده فراوان به ویژه در تولید نرم افزارهای مربوط تشکیل می‌شود.

۳-۲- تجاری سازی: فرایند خلق محصول و خدمت، بر مبنای یک دانش فنی نوین و عرضه پایدار آن در بازار است که بتواند برای خود، مشتری جذب نموده و به جریان نیازهای مشتری متصل گردد.

۴-۲- دارایی فکری (Intellectual Property): دارایی‌های حاصل از خلاقیت‌های فکری انسان که می‌تواند در زمینه‌های مختلف (نظیر اختراعات، طرح‌های صنعتی، نرم افزارهای رایانه‌ای) و دستاوردهای علمی و پژوهشی وی اطلاق گردد. به صورت خاص در زمینه‌های فنی، منظور از دارایی فکری، دانش فنی یا توانایی فنی از نوع دارایی غیرفیزیکی و ناملموس است که قابلیت خلق ارزش از طریق ارائه محصول یا خدمت مرتبط به بازار را دارد. این دارایی از طریق ثبت اختراع داخلی یا بین المللی یا گواهی اسرار تجاری، در انحصار دارنده آن در آمده و از طریق قراردادهای واگذاری حق امتیاز، امکان بهره‌برداری از آن برای شرکت‌های دانش بنیان فراهم می‌شود.

۵-۲- پدیدآورنده/پدیدآورندگان: به فرد یا افراد حقیقی اطلاق می‌گردد که یکی از مصادیق دارایی فکری را (در زمان همکاری با دانشگاه و با استفاده از تسهیلات آن) ایجاد کرده باشند.

۶-۲- حامی (Sponsor): افراد حقیقی یا حقوقی (اعم از دولتی یا غیر دولتی) هستند که در کنار دانشگاه و پدیدآورنده/پدیدآورندگان در ایجاد دارایی فکری (معمولاً از طریق حمایت مالی) سهیم می‌باشند.

ماده ۳- اهداف

۱-۳- تشویق پژوهشگران به ایجاد فناوری‌های دانش بنیان ارزش آفرین از طریق تسهیل توسعه دارایی‌های فکری با ارزش برای دانشگاه و پژوهشگر.

۲-۳- تقویت اقتصاد دانش بنیان دانشگاهی و بسترسازی جهت تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه.

۳-۳- تبیین نحوه تقسیم منافع مادی و معنوی حاصله از پروژه‌هایی که با استفاده از اعتبارات، تسهیلات و امکانات دانشگاه ایجاد می‌گردد.

۴-۳- حفاظت از دارایی‌های فکری دانشگاه و ایجاد انگیزه مادی و معنوی در افراد جهت فعالیت‌های بیشتر در زمینه تجاری‌سازی دانش و دستاوردهای پژوهشی از طریق حفظ حقوق مالکیت فکری ایشان.

۳-۵- ارائه چارچوبی شفاف و تبیین حقوق و تعهدات دانشگاه، پدیدآورنده/پدیدآورندگان و حامیان در ارتباط با دارایی‌های فکری ایجاد شده و در نتیجه، کاهش اختلافات در زمینه حقوق مالکیت فکری.

ماده ۴- اصول کلی

۴-۱- این آیین‌نامه برای تمام افراد شاغل در دانشگاه (اعم از اعضای هیأت علمی، دانشجویان و کارشناسان) و هر فردی که از تسهیلات، اعتبارات و امکانات دانشگاه در راستای یک فعالیت تحقیقاتی استفاده می‌کند، حاکم است و افراد در بدو استخدام یا بستن قرارداد این آیین‌نامه را می‌پذیرند.

۴-۲- دانشگاه در نتایج مادی حاصل از هرگونه دارایی فکری که بر اثر فعالیت فردی یا گروهی با استفاده از امکانات، تجهیزات و یا اعتبارات دانشگاه انجام شود، دارای حق خواهد بود، مگر اینکه در قراردادی جداگانه شرایط دیگری ذکر شده باشد.

۴-۳- کمیته مالکیت فکری دانشگاه که در معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه فعالیت می‌کند مرجع رسیدگی کننده به ادعای پدیدآورنده/پدیدآورندگانی است که مدعی عدم استفاده مؤثر از منابع و امکانات دانشگاه در پدید آمدن مالکیت فکری هستند.

۴-۴- سهم هر کدام از ذی‌نفعان دارایی فکری مطابق ماده ۵ و ۶ این آیین‌نامه تعیین می‌شود.

۴-۵- در صورتی که فعالیت افراد با استفاده از امکانات، تجهیزات و یا با کمک بودجه دانشگاه منجر به ایجاد دارایی فکری گردد، افراد مؤظفند در اسرع وقت و قبل از افشای اطلاعات مربوطه و ثبت و نشر آن، معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه را مطلع گردانند.

۴-۶- این آیین‌نامه با تغییر قوانین ملی و تعهدات بین‌المللی کشور سازگار بوده و در صورت تغییر آن‌ها، مورد بازنگری قرار خواهد گرفت.

ماده ۵- انواع دارایی فکری

۵-۱- دارایی فکری توسعه یافته از طرق زیر می‌باشند:

۵-۱-۱- دارایی فکری ناشی از سرمایه‌گذاری و یا اختصاص بودجه از سوی دانشگاه؛

۵-۱-۲- دارایی فکری ناشی از اعطای تسهیلات از سوی دانشگاه با بازپرداخت؛

۵-۱-۳- دارایی فکری ناشی از اجرای قراردادهای ارتباط با صنعت؛

۵-۱-۴- دارایی فکری ناشی از پایان نامه و رساله‌های دانشجویی؛

۵-۱-۶- دارایی فکری ناشی از حمایت و اختصاص اعتبار خارج از دانشگاه از جمله سازمان‌ها، دستگاه‌های دولتی و حمایتی و یا شرکت‌ها و مؤسسات خصوصی؛

۵-۲- درصد مالکیت دانشگاه، پدیدآورنده/پدیدآورندگان و حامی در خصوص انواع دارایی فکری به شرح جدول زیر می‌باشد:

ردیف	نوع دارایی فکری	درصد مالکیت	
		دانشگاه	پدیدآورنده/گان
۱	بند ۱-۵-۱	۶۰	۴۰
۲	بند ۲-۱-۵	۱۵	۸۵
۳	بند ۳-۱-۵	۳۰	۷۰
۴	بند ۴-۱-۵	۲۵	۷۵
۵	بند ۵-۱-۵	۵۰	۵۰

ماده ۶- ضوابط اجرایی

۶-۱- دفتر انتقال فناوری دانشگاه مرجع اصلی رسیدگی به درخواست های ثبت دارایی فکری و انجام اقدامات لازم در زمینه ثبت آن می باشد. دستاوردهای پژوهش و فناوری که می تواند به عنوان دارایی فکری ثبت و مورد بهره برداری قرار گیرد به صورت کتبی به دفتر انتقال فناوری دانشگاه گزارش می شود تا ضرورت و امکان سنجی ثبت و نحوه تجاری سازی و بهره برداری و ارزش گذاری آن انجام گیرد. این ارزیابی از طریق بررسی داخلی یا از طریق ارجاع به مؤسسات مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری انجام می گیرد و پس از آن دفتر انتقال فناوری دانشگاه اقدام به ثبت آن می نماید.

۶-۲- اگر دانشگاه بر اساس قراردادی تمام یا بخشی از حقوق دارایی فکری حاصله را به دیگری اعطا نماید، باید حقوق پدیدآورنده/پدیدآورندگان دارایی فکری مربوطه و حامی نیز در قرارداد مذکور لحاظ شود.

۶-۳- جهت ثبت دارایی فکری، اطلاعات مربوطه باید به صورت مکتوب، دقیق و کامل و جامع ارائه گردد به صورتی که نتایج حاصله قابلیت تکرار داشته باشد. در کارهای گروهی، سهم هر کدام از پدیدآورندگان که در ایجاد دارایی فکری سهیم هستند باید در گزارش قید گردد در غیر این صورت سهم آن ها به صورت مساوی تعیین می شود.

۶-۴- هر گونه اطلاع رسانی و انتشار دستاوردهای پژوهشی توسط پدیدآورنده/پدیدآورندگان، باید با ذکر نام دانشگاه صورت گیرد. افشای اطلاعات و انتشار دستاوردهای پژوهشی که به تشخیص دفتر انتقال فناوری قابلیت ثبت اختراع را داشته باشند باید بعد از اقدام به ثبت در مراجع قانونی انجام گیرد مگر با اعلام کتبی دانشگاه مبنی بر عدم تمایل به ثبت آن.

۶-۵- در صورتی که هر کدام از ذی نفعان دارایی فکری تمایلی به مشارکت در ثبت و بهره برداری از دارایی فکری را نداشته باشند می توانند حقوق خود را طی موافقت نامه ای به طرف مقابل واگذار نمایند.

تبصره ۱) در صورتی که دانشگاه، حقوق مربوط به اختراع را به مخترع واگذار نماید، دانشگاه همچنان مجاز خواهد بود تا از آن اختراع پس از ثبت برای مقاصد تحقیقاتی و آموزشی به صورت غیر انحصاری، غیرقابل انتقال، غیر قابل ابطال و بدون نیاز به پرداخت حق امتیاز استفاده نماید.

^۱ در صورتی که یک حامی بخشی از منابع مورد نیاز جهت توسعه دارایی فکری را تامین نماید، به نسبت درصد تامین منابع از سهم دانشگاه به مالکیت حامی در خواهد آمد.

^۲ در صورتی که در قرارداد با کارفرمای قرارداد با ارتباط با صنعت، قسمتی از مالکیت دارایی فکری ایجاد شده متعلق به کارفرما باشد، سهم پدیدآورنده و دانشگاه از سهم باقیمانده به نسبت تعیین شده تعلق می گیرد.

^۳ سهم حامی در صورت وجود مطابق با قرارداد و با توافقنامه منعقد شده به او تعلق می گیرد و سهم دانشگاه و پدیدآورنده از باقیمانده سهم محاسبه می گردد.

ماده ۷- تجاری سازی و کسب درآمد

۷-۱- تجاری سازی دارایی فکری، تنها از طریق دفتر انتقال فناوری دانشگاه و با هماهنگی و نظر پدیدآورندگان صورت می پذیرد.

۷-۲- دانشگاه می تواند از طرق زیر اقدام به تجاری سازی و درآمدزایی نماید:

۷-۲-۱- واگذاری حق بهره برداری: در این مدل، دانشگاه طی قراردادی حق بهره برداری از یک دارایی فکری را به صورت انحصاری و یا غیرانحصاری به یک شرکت ثالث واگذار نموده و درصدی از فروش و درآمد محصول را کسب می نماید.

۷-۲-۲- فروش لایسنس: در این مدل، لایسنس دارایی فکری و حق بهره برداری از آن به طور کامل به یک شرکت ثالث با مبلغ مشخص فروخته می شود.

۷-۲-۳- تأسیس شرکت دانش بنیان: ممکن است جهت تجاری سازی و کسب درآمد از یک دارایی فکری، کمیته فناوری و مالکیت فکری دانشگاه تصمیم به تأسیس یک شرکت دانش بنیان نماید. لذا دانشگاه و پدیدآورندگان با نسبت درصد مالکیت خود در دارایی فکری، در شرکت جدیدالتأسیس سهام دار می گردند. سهم سرمایه گذاری مالی (در صورت نیاز به سرمایه گذاری) نیز به صورت جداگانه در سهام شرکت منظور می شود.

۷-۳- در هر مورد از دارایی های فکری، شرایط عقد قرارداد واگذاری حق امتیاز یا فروش و یا تأسیس شرکت دانش بنیان، توسط دفتر انتقال فناوری دانشگاه تدوین شده و به کمیته فناوری و مالکیت فکری پیشنهاد می شود. هرگونه اقدام در این خصوص، منوط به تصویب کمیته فناوری و مالکیت فکری دانشگاه می باشد.

۷-۵- مدل های کاری کسب درآمد دارایی های فکری و درصد سهم دانشگاه و پدیدآورندگان و شرکت ثالث، در قراردادهای فی مابین تعیین و مشخص می شود.

ماده ۸- ساختار اجرایی

۸-۱- کمیته فناوری و مالکیت فکری

۸-۱-۱- برنامه ریزی و تصمیم گیری در مورد حقوق مالکیت فکری در دانشگاه در کمیته ای به نام «کمیته فناوری و مالکیت فکری» زیر نظر معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه و متشکل از معاونت پژوهش و فناوری، مدیر ارتباط با صنعت، مدیر مرکز شتابدهی نوآوری، مدیر دفتر انتقال فناوری و دو نفر از اعضای هیأت علمی به انتخاب معاونت پژوهش و فناوری صورت خواهد گرفت.

تبصره- کمیته فناوری و مالکیت فکری مؤلف است در هر حوزه تخصصی با توجه به دستور کار کمیته از مشاوران و کارشناسان آن حوزه بهره گیری.

۸-۱-۲- وظایف اصلی کمیته مالکیت فکری به شرح زیر می باشد:

۸-۱-۲-۱- تصمیم گیری در مورد حفاظت از دارایی های فکری دانشگاه و نحوه آن

۸-۱-۲-۲- تأیید اعتبار و ارزش گذاری دارایی های فکری

۸-۱-۲-۳- احراز و تعیین سهم مالکیت هر یک از ذی نفعان (پدیدآورندگان، دانشگاه و حامیان) از حقوق مادی حاصل از دارایی های فکری

۸-۱-۲-۴- بررسی و تشخیص اختلافات و تخلفات احتمالی در زمینه مسائل مربوط به حقوق مالکیت فکری و داوری

- ۸-۱-۲-۵- بررسی دستاوردهای تحقیقاتی دانشگاه از لحاظ قابلیت ثبت در قابل یکی از مادیق دارایی فکری
- ۸-۱-۳- همچنین کمیته فناوری و مالکیت فکری در راستای تجاری سازی و خلق ثروت از دارایی‌های توسعه یافته وظایف زیر را بر عهده دارد:
- ۸-۱-۳-۱- شناسایی و فراخوان فرصت‌ها و ایده‌های مستعد توسعه فناوری در دانشگاه
- ۸-۱-۳-۲- ارزیابی طرح های وصولی و قابلیت تجاری سازی آنها
- ۸-۱-۳-۳- نظارت و ارزیابی قراردادهای سرمایه گذاری در توسعه فناوری منعقد با توسعه دهندگان
- ۸-۱-۳-۴- مذاکره و تنظیم و عقد قراردادهای واگذاری لایسنس و حق بهره‌برداری دارایی‌های فکری
- ۸-۱-۳-۵- کمک به سرمایه‌گذاری و تجاری سازی دارایی‌های فکری و تعاملات با صنعت
- ۸-۲- دفتر انتقال فناوری:
- ۸-۲-۱- دفتر انتقال فناوری دانشگاه ذیل معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه به عنوان دبیرخانه کمیته فناوری و مالکیت فکری وظایف ذیل را بر عهده خواهد داشت:
- ۸-۱-۲-۱- پیگیری مصوبات کمیته فناوری و مالکیت فکری دانشگاه و ارائه پیشنهادات اجرایی به آن
- ۸-۱-۲-۲- ارائه مشاوره در زمینه امور مربوط به دارایی فکری به افراد و واحدهای مختلف دانشگاه و اطلاع رسانی، آموزش و فرهنگ سازی در ارتباط با حقوق مالکیت فکری در دانشگاه
- ۸-۱-۲-۳- انجام اقدامات مناسب جهت حفاظت از دارایی‌های فکری دانشگاه
- ۸-۱-۲-۴- انجام امور مربوط به پرداخت هزینه‌های لازم جهت ثبت و نگهداری دارایی‌های فکری و یا دریافت و تقسیم درآمدهای ناشی از دارایی‌های فکری
- ۸-۱-۲-۵- ارائه کلیه خدمات کارشناسی مورد نیاز در حوزه دارایی‌های فکری دانشگاه
- ۸-۱-۲-۶- پیگیری حقوقی موارد مربوط به حقوق مالکیت فکری دانشگاه در مراجع ملی و بین المللی از طریق وکلای متخصص داخلی یا بین المللی.

ماده ۹- حل و فصل اختلافات

- ۹-۱- در متن قراردادهای داخلی، قوانین ملی و نیز حکمیت و دادگاه‌های ایران و در قراردادهای خارجی، حکمیت و دادگاه‌های مورد توافق طرفین به عنوان قوانین و مراجع رسیدگی به اختلافات مشخص می‌گردند.
- ۹-۲- کمیته فناوری و مالکیت فکری وظیفه حل و فصل اختلافاتی که ممکن است بین دانشگاه، پدیدآورنده/پدیدآورندگان دارایی فکری و یا حامی پیش آید را با حضور طرفین و یا نمایندگان آنها به عهده دارد. در صورت عدم توافق، موضوع به مراجع ذیصلاح ارجاع داده می‌شود.